breast (यज्ञोपवीत). -वटी 1 the five fig-trees : i. e. अश्वत्थ, बिल्व, वट, धात्री and अशोक. -2 N. of a part of the Dandakā forest where the Godāvarī rises and where Rāma dwelt for a considerable time with his beloved; it is two miles from Nasik; परिहरन्तमपि मामितः पञ्चवटीस्नेहो बलादाकर्षतीव U. 2. 27/28; R. 13. 34. -वर्गः 1 an aggregate of five. -2 the five essential elements of the body. -3 the five organs of sense; संतुष्टपञ्चवर्गीऽहं लोकयात्रां प्रवाहरे Ram. 2. 109. 27. -4 the five daily sacrifices enjoined to be performed by a Brahmana; cf. महायज्ञ. -5 the five classes of spies (कापटिक, उदास्थित, गृहपतिव्यञ्जन, वैदेहिकव्यञ्जन and तापसन्यञ्जन); cf. Kull. on Ms. 7. 154. -वर्षदेशीय a. about five years old. -वर्षीय a. five years old. -वरकलम् a collection of the barks of five kinds of trees; namely न्यप्रोध, उदुम्बर, अश्वत्थ, प्रक्ष and वेतस. -वहुभा N. of Draupadi. -वार्षिक a. recurring every five years. -वाहिन a. drawn by five (as a carriage). -विरा a. twenty-fifth. -शः 1 a Stoma consisting of 25 parts. -2 N. of Visnu (regarded as the 25th तत्त्व); स तु जन-परितापं तत्कृतं जानता ते नरहर उपनीतः पञ्चतां पञ्चविंश Bhag. 7.8.53. -विश्वातिः f. twenty-five. -विश्वातिका a collection of twenty-five; as in वेतालपञ्चविंदातिका. -विध a. fivefold, of five kinds. अकृतिः f. the five departments of a government; अमात्यराष्ट्रदुर्गार्थदण्डाख्याः पञ्च चापराः Ms. 7. 157. -वीरगोष्ठम् an assembly room, concert-hall; रागमञ्जरी नाम पञ्चवीरगोष्ठे संगीतकमनुष्ठास्यति Dk. 2. -वृत्, -वृतम् ind. five-fold.-वृत्तिता depending on senses; Rām. 2. 100. 65. -शत a. amounting to five hundred. (-तम्) 1 one hundred and five. -2 five hundred. -शाखः 1 the hand; स्वशिरः पश्चशास्त्राभ्यामभिहत्यायतेक्षण Mb. 11. 17. 30; कदापि नो मुच्चति पञ्चशाखः (नारायणस्य) $Rar{a}$ m. $\mathrm{Ch.}\ 1.\ 9$; स्फूर्जद्रत्नाङ्गुलीयबुतिशबलनखबोतिभिः पञ्चशाखैः Siva B. 30. 49. -2 an elephant. -शारदीयः N. of a Yāga. -शिखः a lion. -शीलम् the five rules of conduct; Buddh. - गुक्लम The holy combination of five days, viz. Uttarayana (day of the gods), the bright half of the month (day of the manes) and day time, हरिवासर and सिद्धक्षेत्र (cf. त्रिशुक्लम्). -ष a. (pl.) five or six; सन्त्यन्येऽपि बृहस्पतिप्रमृतयः संभाविताः पचषाः Bh. 2. 34. -षष्ट्र a. sixty-fifth. -पष्टिः f. sixty-five. -सटः one with five tufts of hair on the head (सटाः जटाः केशसनिवेशे मध्ये मध्ये पञ्चसु स्थानेषु क्षौरबद्वापनम्); 'दासोऽयं मुच्यतां राज्ञस्त्वया पञ्चसटः कृतः Mb. 3. 272. 18; (Mar. पांच पाट काढणे). -सप्तत a. seventy-fifth. -सप्तिः f. seventy-five. -सस्यम् the five grains viz. धान्य, मुद्र, तिल, यब and माष. -सिद्धान्ती f. the five astronomical doctrines from astronomical book like सूर्यसिद्धान्त etc. - सिद्धौषधयः the five medicinal plants:—तैलकन्द, सुधाकन्द, कोडकन्द, रुदन्तिका, सर्पाक्षी. -सगन्धकम् the five kinds of aromatic vegetable substances; they are:—कर्पूरककोललवर्गपुष्पगुवाकजातीफलपञ्चकेन। समाशभागन च योजितेन मनोहरं पश्चसुगन्धकं स्यात्॥. -सूनाः f. the five things in a house by which animal life may be accidentally destroyed; they are:—पञ्चस्ना गृहस्थस्य चुल्ली पेषण्युपस्करः कण्डनी चोद्कुम्भश्च Ms. 3. 68. -सूरणाः the five

medicinal esculent roots; sweet and bitter सूरण, अत्यम्ल-पणी, काण्डीर, मालाकन्द. &c. —स्रोतम् n. the mind; पञ्चस्रोतिस निष्णातः Mb. 12. 218. 11 (com. पञ्चस्रोतांसि विषयकेदारप्रणालिका यस्य तस्मिन् मनिस). —हायन a. five years old.

पञ्चक a. 1 Consisting of five. -2 Relating to five.
-3 Made of five. -4 Bought with five. -5 Taking five percent. -ক:, -কम্ 1 A collection or aggregate of five; অম্ভব্যাক্ষম . -2 the pentad of five ব্যাস্ক beginning from খনিয়া and ending in বৈবা. -কম্ A field of battle.

पञ्चत् f. A pentad, an aggregate of five. पञ्चतय a. Fivefold.

पञ्चता, -त्वम् 1 Five-fold state. -2 A collection of five. -3 The five elements taken collectively. -4 the body; त्रित्वे हुत्वाथ पञ्चत्वं तचैकत्वेऽज्ञहोन्मुनिः Bhāg. 1. 15. 42. -6 Death, dissolution; -पञ्चतां, -त्वम् गम्, -या &c. means 'to be resolved into the five elements of which the body consists', 'to die or perish'; पञ्चतां, -त्वं नी 'to kill or destroy'; पञ्चभिनिभिते देहे पञ्चत्वं च पुनर्गते। स्वां स्वां योनिमनुप्राप्ते तत्र का परिवेदना। Ratn. 3.3; राज्दादिभः पञ्चभिरेव पञ्च पञ्चत्वमापुः स्वगुणेन बद्धाः Vivekachūdāmaṇi.

पশ্ভয়: 1 Time. -2 The Indian cuckoo.

पञ्चया ind. 1 In five parts. -2 In five ways.

पञ्चनी 1 A chequered cloth for playing at draughts. -2 A chess-board.

पञ्चम a. (-मी f.) 1 The fifth. -2 Forming a fifth part. -3 Dexterous, clever.-4 Beautiful, brilliant.-4: 1 The fifth (or in later times the seventh) note of the Indian gamut; it is said to be produced by the cuckoo (कोकिलो रौति पञ्चमम् Nārada), and is so called because it is produced from 5 parts of the body:-वायः समुद्रतो नाभैरुरोहृत्कण्ठमूर्धसु । विचरन् पञ्चमस्थानप्राप्त्या पञ्चम उच्यते॥. -2 N. of a Raga or musical mode (sung in the above note); व्यथयति ब्रथा मौनं तान्व प्रपन्नय पन्नमस् Git. 10; so उदाश्चितपञ्चमरागम् Git. 1. -3 The fifth consonant of a class; i.e. a nasal. - нң 1 A fifth. -2 Sexual intercourse (मैथुन), the fifth मकार of the Tantrikas. -मम् ind. For the fifth time, fifthly; Ms. 8. 125. -मी 1 The fifth day of a lunar fortnight. -2 The ablative case (in gram.). -3 An epithet of Draupadī. -4 A chequered board for playing at draughts. -Comp. -आस्यः the cuckoo. -स्वरम् N. of a metre; P. R.

पশ্चराः ind. Five by five, by fives.

पञ्चीमन a. Being in the fifth year of one's age.

पञ्चारा a. (-शी f.) Fiftieth.

पञ्चारात्, पञ्चाशातिः f. Fifty.

पञ्चाशिका 1 A collection of fifty. -2 A collection of fifty verses; e. g. चौरपञ्चाशिका.